

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Verslagen

De Belgische Vereniging viert feest

Verslag van

Viering van de zeventigste verjaardag van de Belgische Vereniging voor Psychoanalyse
[Brussel, 10 december 2016]

GRETE WAELEBERS

Op de eerste verdieping van Rue Emile Claus nummer 49 heerste duidelijk een feestelijke sfeer: een versierde gang leidde ons binnen in de polyvalente ontvangstruimte, waar de champagneglazen al klaar stonden. Voor de gelegenheid waren extra comfortabele stoelen in de grote zaal geplaatst om de oud-gedienden of 'les dinosaures', zoals ik hoorde zeggen, te verwelkomen. De gemiddelde leeftijd op de eerste rij was dan ook aan de hoge kant.

Christine Franckx opende de namiddag met een hartelijk welkom, in het bijzonder voor de Nederlandstaligen.

De Archiefgroep nam als eerste plaats op het podium, waarna Anne-Marie Draux ons vertelde hoe ze ter gelegenheid van de verhuizing naar het Huis van de Psychoanalyse met deze werkgroep waren gestart. Ten huize Watillon hadden ze alle documenten verzameld, geordend en geklasseerd. Er werden, blijkbaar met veel plezier, teksten ontdekt en herlezen, zodat de geschiedenis van de Belgische Vereniging voor Psychoanalyse gereconstrueerd kon worden. Op een gegeven moment bleek de hulp van een archivaris nodig, die een aangepast informatiesysteem hielp implementeren om dit titanenwerk te beëindigen.

Daarna gaf Annette Watillon een overzicht van het ontstaan van de vereniging. Ze

bracht ons de eerste Belgische psychoanalyticus in herinnering: de onderwijzer Juliaan Varendonck die in 1924 zijn 'Cabinet de Psychoanalyse' opende, maar drie maanden later echter overleed. Het waren Maurice Dugautiez, Fernand Lechat en Camille Lechat-Ledoux die in 1946 de Association des Psychanalystes de Belgique oprichtten onder supervisie van onder andere Marie Bonaparte en Anna Freud. In 1949 werd de vereniging aanvaard als lid van de International Psychoanalytic Association.

Een aangename afwisseling werd vervolgens gebracht door filmfragmenten van vier interviews met de pioniers Dr. Danielle Flagey, Prof. Dr. Roland Pierloot, Dr. Daniel Luminet en Dr. Jean-Louis Van Nypelseer, allen aanwezig in de zaal. Het was een aangrijpend, maar ook grappig moment, aangezien ze vrijuit vertelden over hun ontmoeting met de psychoanalyse waarbij persoonlijke anekdotes over hun analyticus of over elkaar niet ontbraken.

Na enkele tussenkomsten uit het publiek, werd de ontstaansgeschiedenis verder doorgenomen door Jacqueline Janssens en Annie Van Dyk, die ons meenamen naar het jaar 1960, toen nieuwe statuten werden opgesteld en de vereniging de namen Société Belge de Psychanalyse en Belgische Vereniging voor Psychoanalyse (BVP) kreeg. Dit moet een bloeiende periode zijn geweest, aangezien kandidaten binnenstroomden! Ook werd in die tijd vorm gegeven aan bijscholingen, waarvan de organisatie tot op heden is blijven bestaan: wetenschappelijke seminars op donderdagsavond tweemaal per maand, weekendopleidingen met buitenlandse sprekers en een tweejaarlijkse interne studiedag. Met behulp van een schematisch overzicht namen ze de actieve deelname aan buitenlandse congressen en studiegroepen door,

waarbij men onder andere te Brussel in 1948, 1972, 1986, 2002 en 2016 het Congrès International des Psychanalystes de Langue Française (Internationaal Congres van de Franstalige Psychoanalytici) organiseerde. Er kwamen twee vaktijdschrijften tot stand: in 1961 startte het *Bulletin de la Société Belge de Psychanalyse*, in 1982 de *Revue Belge de Psychanalyse*. Er werd aandacht besteed aan de crisis die de vereniging in 2002 doormaakte, kort na het onverwachte overlijden van enkele boegbeelden en hoe, na een institutionele analyse, een hervorming van de BVP in 2004 tot stand kwam.

Na een korte pauze werkte Claire Remy de geschiedenis van het Huis van de Psychoanalyse uit. Waar vroeger (zo bleek uit foto's) samen werd gekomen in een zaaltje met plastic gordijnen dat men deelde met onder andere de kerkfabriek en de lokale Weight Watchers, werd na lang beraad beslist tot de aankoop van een eigen pand. Via een uitgebreide enquête werden de noden bij de leden bevraagd. Er bleek, naast een auditorium en vergaderzaal, behoefte aan een secretariaat, bibliotheek en ontvangstruimte. In 2010 kocht de vereniging een deel van een leegstaande verdieping van een appartementsgebouw in de Rue Emile Claus waarin men met behulp van een architect grondige interne aanpassingen deed die het 'droomproject' waarmaakten. Echter, het podium bleek voor deze feestnamiddag te smal, waardoor tot tweemaal toe een stoelpoot van de zijkant zakte en een spreker in de planten verdween... gelukkig niets gebroken... Maar ook hiervoor was een verklaring: een podium was aanvankelijk niet gewenst, aangezien de vereniging zich als democratisch wilde profileren. Dit podium werd achteraf bijgebouwd door de Theatergroep.

Hierna gaven Jacqueline Godfrind en Marie-France Dispaux een overzicht van de activiteiten die verschillende leden in de loop der jaren opnamen in de IPA. Hierbij zou echter de hulp van Powerpoint toch welkom zijn geweest. Serge Frisch, tot voor kort voorzitter van de European Psychoanalytic Federa-

tion, deed de verdiensten van de Belgische Vereniging bij andere Europese verenigingen uit de doeken en vertelde hoe ook de EPF een pand in Brussel aankocht.

Na het beluisteren van het ontroerende lied *Le diplomé* (een aanrader!) van Lynda Lemay over haar therapeut, was de Groupe Théâtre aan de beurt voor een ludieke evocatie van een stukje geschiedenis. Het Belgisch persbericht bij het overlijden van Sigmund Freud kwam ter sprake en een dialoog met 'Kleine Hans' werd nagespeeld, evenals andere korte klinische fragmenten.

Na enkele reacties uit het publiek, volgde de apotheose: een grote verjaardagstaart, inclusief vuurwerk en kaarsjes! Men had zelfs een bos bloemen gekregen van de nieuwe Nederlandse Psychoanalytische Vereniging, evenals vele gelukwensen van andere psychoanalytische verenigingen. Uiteraard werd er uitgebreid nagepraat bij een goed glas, en ja de taart heeft gesmaakt!

Alles komt door jou

Verslag van

Studiedag NVPP — Het Zelf van alle kanten
[Amsterdam, 4 november 2016]

MARIT VAN DER MEULEN

Hoe kan het dat ik weet dat ik besta? En hoe weet ik hoe ik ben? Heb ik dat geleerd omdat mijn ouders naar mij keken? Zit er iets in mijn hersens dat maakt dat ik weet dat ik ik ben?

De NVPP studiedag is gewijd aan het Zelf. Het Zelf zal van allerlei kanten belicht worden. Wat denken analytici over het Zelf? Wat vinden hersenonderzoekers? Hoe verhoudt de theorie van de psychoanalyse zich tot het neurobiologisch onderzoek? Wat behoort tot het zelf?

«Een biologische verklaring schaadt het psychoanalytisch denken», stelt Rachel Blass. «In de theorie zoeken we naar iets